

บทคัดย่อ

การดำเนินงานวิจัย โครงการ “แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ โรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน ต.เสริมกลาง อ.เสริมงาม จ.ลำปาง” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทในพื้นที่ และสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ วิธีการ ดำเนินงานวิจัยเป็นการผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลาย อาทิ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ กลุ่มชาวบ้านบ้านโป่งน้ำร้อน, ผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน กลุ่มนักเรียนโรงเรียนบ้านโป่งน้ำ รวมถึงคณะอาจารย์และนักศึกษาอาสาสมัครมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล แปรผลการเก็บข้อมูล สถิติใช้คือค่าเฉลี่ย ร้อยละ สรุปผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพบริบทในพื้นที่และสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถแบ่งสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ได้เป็น 3 ห้องเรียน คือ 1) ห้องเรียนในโรงเรียนซึ่งผู้ดูแลจัดการเรียนรู้คือครู 2) ห้องเรียนที่บ้าน ผู้ดูแลจัดการเรียนรู้คือผู้ปกครองรวมถึงคนในบ้าน และ 3) ห้องเรียนชุมชนผู้จัดการเรียนรู้ คือ สิ่งแวดล้อมรวมไปถึงคนในชุมชนและตัวเด็กนักเรียนเอง โดยสถานการณ์ห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ได้อย่างน่าสนใจคือห้องเรียนชุมชน เพราะเป็นห้องเรียนที่ใหญ่ มีวัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากร บุคคลากร ที่มีความหลากหลาย รวมถึงภาษา วัฒนธรรม สามารถสร้างให้เด็กๆ เกิดการเรียนรู้ได้ตามวัยและตามความถนัด ที่สำคัญคือสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริงและวิถีชีวิตของผู้เรียน เด็กมีความสุขและดำเนินชีวิตตามห้องเรียนชุมชนในแบบปกากะญอ เกิดการเรียนรู้และสร้างการเรียนรู้แบบActive learning ได้ดี อย่างไรก็ตามห้องเรียนในโรงเรียน และห้องเรียนที่บ้านก็สามารถเอื้อต่อการเรียนรู้ได้หากบูรณาการเนื้อหาเรื่องราวบริบทชุมชนเข้ามาเป็นสื่อกระตุ้นการเรียนรู้

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 4 ปัจจัย 1) ตัวเด็ก/ผู้เรียน: มุ่งไปที่ความสุขเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ กล่าวคือพลังแห่งความสุขในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) 2) โรงเรียน/ครู: ปัจจัยนี้มุ่งไปที่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู มีบทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน สิ่งแวดล้อม ภาษาและวัฒนธรรม 3) บ้าน/คนในครอบครัว ผู้ปกครอง : ปัจจัยนี้มุ่งไปที่ทัศนคติ และพฤติกรรมในการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง ทัศนคติที่มี

ต่อคุณค่าและการสืบทอดความเป็นชาติพันธุ์ คุณค่าและการถ่ายทอดวิถีชีวิต คุณค่าและการถ่ายทอดวัฒนธรรม 4) สิ่งแวดล้อมชุมชน/คนในท้องถิ่น โดยมุ่งไปที่ทัศนคติ และพฤติกรรมเช่นเดียวกัน ชุมชนคือห้องเรียนขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญภูมิปัญญาพื้นบ้านจำนวนมาก แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทนักเรียนมากมาย การจัดการเรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมชุมชน/คนในท้องถิ่น จึงมีพลังมากต่อการเรียนรู้ เพราะเกิดได้ทุกวันทุกเวลาไม่ว่านักเรียนจะอยู่ไหนในชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิด Active learning สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก ปกากะญอบ้านโป่งน้ำร้อน ภายใต้เงื่อนไขของบริบทท้องถิ่น ซึ่งผสมผสานด้วยกิจกรรมนอกห้องเรียน และในห้องเรียน โดยหลักสูตรที่ออกแบบขึ้นมีชื่อ หลักสูตรท้องถิ่นปกากะญอเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ฟัง พูด อ่าน เขียน และทักษะชีวิต ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร จะจัดเรียงเนื้อหาตาม จำนวนคำศัพท์ ที่ใช้บ่อยในแต่ละช่วงชีวิต จำแนก 6 ช่วงชีวิตตามลำดับ เรียกว่าวงศัพท์ โดยแต่ละ วงศัพท์จะมีความยากขึ้น และเป็นการแต่งประโยคที่ยาวขึ้น เป็นการใช้นำคำศัพท์เดิมและเพิ่มวงศัพท์ ไปเรื่อยๆ ตามลำดับตั้งแต่ระดับ 1-6 ใช้ในการเรียนรู้ในระดับชั้น ป.1- 3 จุดหมายของหลักสูตร 1) เพื่อปูพื้นฐานการใช้ภาษาไทยด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน 2) เพื่อสร้างทักษะในการใช้ภาษาไทยแก่ ผู้เรียนตามวิถีชีวิตปกากะญอบ้านโป่งน้ำร้อน